

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradni ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletna K 26.40; za ostala inozemstva in Ameriko celoletna K 36.—

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna pletivostica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštnine proste.

Stev. 532.

V Ljubljani, v četrtek dne 13. marca 1913.

Leto III.

Košček demobilizacije.

Dolgo so oficijozna preročanja tolažila avstrijske narode z zagotovilo, da se je naši preženialni diplomaciji posrečilo spraviti razmerje med Avstrijo in Rusijo v red in da bo demobilizacija v obeh državah vidno znamenje prisrčnih odnosov, vladajočih med — habsburško in romanovsko dinastijo. Tako dolgo so prihajale te obljube v javnost in tako dolgo se niso izpolnile, da so količkaj skeptičnejši duhovi izgubili že vse upanje. Rezervisti so imeli biti odpuščeni ob jubileju ruske vladarske familije; ali jubilej se je pričel, pa ni bilo demobilizacije, jubilej se je končal, pa je še ni bilo.

Danes je naposled »Fremdenblatt« »prese-netil« javnost z oficijozno izjavo, ki smo jo zjutraj objavili in s komentarjem, ki smo ga tudi zjutraj omenili. In za čudo — v obojem je bilo res precej presenečenja kljub napovedbam in kljub pričakovanju. Pred vsem nam kaže izjava, da vladajo v krogih naše diplomacije, med voditelji naše zunanje politike še vedno nazori, o katerih bi se smelo vendar misliti, da so že davno pokopani in s političnim razvojem premagani. Kdor se zanima za dinastično vprašanje, bo gotovo z zanimanjem čital, da je razmerje med obema vladajočima rodbinama v Avstriji in na Ruskem prisrčno; ali če grde Berchtoldovi stiliti na tem dejstvu mednarodne razmere, če izvajajo iz samih dinastičnih odnosov vojno in mir, tedaj je oficijozno vedeževanje v navskrižju ne le z demokratičnimi nazori naše dobe, temveč tudi z vsjo politično realnostjo. Ako bi vladarjeva miroljubnost zadostovala, da se ohrani mir, tedaj bi bili mi, ki nimamo nobenih bizantinskih talentov, zelo potolaženi, ker smo tudi brez Berchtoldovih izjav prepričani, da je Franju Josipu mir bolj pri sreči kakor gospodom od tiskovnega oddelka v zunanjem ministrstvu.

Namesto da oficijozna izjava s tako vne-mno razlaga dinastične razmere, naj bi bila rajše povedala, zakaj je vojaško olajšanje tako zaostalo za vsem pričakovanjem, da bo vsega skupaj komaj kakšnih 33.000 rezervistov odpuščenih domov. Ne le da ostane v Galiciji še zvišano mirovno stanje; na jugu ostane sploh še vse neizpremenjeno; očetje, ki so dodeljeni četam na jugu, nimajo še niti pojma, kdaj se bodo mogli vrniti v svoje družine in kdaj jim bodo mogli zopet zaslužiti kruha. Da na jugu ni demobilizacije, vemo; zakaj je ni, tega nam zgovorno Berchtoldovo glasilo ne pove. Pač pa debatira z ugankami, s kakršnimi bi se vsaka sfiga pobahala.

Oficijozni komentar oficijozne izjave pripoveduje, da je naša »zgodovinska vzhodna politika vedno pospeševala popolno neodvisnost balkanskih držav in želela živeti z njimi v odnošajih prijaznega soseda«. Tako zgodovinsko pisje sicer ne bo obveljalo vpričo resne kritike. Andrassy, Goluchowski, Aehrenthal, Berchtold kot protektorji neodvisnosti, »popolne neodvisnosti« balkanskih držav so pač samo v »Fremdenblattovih« izjavah mogoči. Ali če bi bile te pogumne trditve resnične do zadnje pike, tedaj bi morali vprašati, čemu je treba našim rezervistom pri južnih četah ostajati pod orožjem.

Menda se niti hrabri gospod Kania s svojim junaškim peresom ne boji, da nas bo Srbija

ali pa Črna gora napadla. Za »deienzivne namene« nam gotovo ni treba zadrževati toliko in toliko tisoč rodbinskih očetov od njihovih rodbin in od produktivnega dela. Če pa ni tega strahu, ki bi bil pač tako smešen, da bi se morali skriti v kot, če bi nas res preganjali, tedaj sploh ni nobenega povišja za vojne priprave. Kajti naša zgodovinska politika hoče »pospeševati popolno neodvisnost balkanskih držav«, ta pa ni zahtevala naše vojaške pomoči, torej je nezmisl, da se ne zgodi na jugu vsaj to, kar se je zgodilo na severu.

Če bi bil položaj ob naših južnih mejah tak, da bi bilo res treba vzdrževati vojaške priprave, tedaj bi moralo biti mogoče, da se ta položaj opiše in militaristične potrebe razloži. Zakaj ne stori oficijozni »Fremdenblatt« tega?

Zato ker ne more! Zato ker ni nevarnosti. Zato ker slika hudiča le na steno. Ali to se ne more goditi brez namena. In radovedni smo, kako bo slavljeno gročič v delegacijah razložil ta namen, ki ga zavija v tako gost pajčolan, kakor da bi ga moral varovati prehlajenja.

Dežele — skrovišča reakcije.

Mala finančna reforma je v odseku sklenjena in dežele dobe na račun najširših ljudskih slojev bogate, milijonske državne štipendije. Socialni demokratje so se v finančnem odseku krčevito upirali, da se razmetava državni, davčni denar meni nič tebi nič brez vse kontrole za podpiranje zavajljivih deželnih klik in njihove agrarne demagogije in korupcije; ampak njih glas je bil glas vpričoega v puščavi, njih beseda bob ob steno, zakaj večino finančnega odseka je tvorila ravno zavajljiva deželna gospoda, ki si krpa svoje mošnje z državnim denarjem. Koristno je ogledati si ustavo dežel, teh gnezd demagogije, blagog reakcije in izvirkov najrazuzdanejših korupcije.

Od nekdanj se vladali v deželah stanov; izprva sta si vsi oblast med seboj razdelila plemstvo in duhovščina, pozneje, ko so se nekoliko poredili mošnjički mestne purgarije in je narasla njih samozvest, so se odprla deželna vrata tudi meščanstvu in nazadnje je dobilo vohod v deželne zbornice tudi zastopstvo prostih kmetov.

Sedanja deželna ustava je zasnovana popolnoma na podlagi starih stanov. Februarski patent, ki je uvedel za vso Avstrijo nove deželne rede in deželne volilne rede, je samo prekrstil stare stanove v nove kurije in prenesel odločen vpliv in veljavo v deželnih zbiorih od plemstva in duhovščine na meščanstvo in na kmete. V vseh deželah je še danes v veljavi kurialni sistem, ki ustvarja najostudnejšo in najkrivičnejšo nadvlado enega razreda in ki poraja take kričeče ekscese političnega strahovanja in korumpiranja, ki smo jim na Kranjskem takorekoč vsak dan priča. Staro plemstvo je ohranilo svojo neopravičeno veljavo do današnjega dne v veleposesniški kuriji, duhovščina je zastopana v deželnih zbiorih po virilistih, meščanstvo ima svojo mestno kurijo in mandate trgovinskih in obrtnih zbornic, veliki kmetje, odločujejo v kuriji kmečkih občin. Zadnje čase je bila tem odločujočim kurijam prišita še »splošna kurija«, revna zaplata, ki je prešibka, da bi spravila agrarno in kapitalistično politiko deželnih klik na pošteno in pravično pot. Na Kranjskem, kjer so ljudstvu re-

zali pravico klerikalci, je število mandatov v splošni kuriji tako majhno, da se kar vstopi in zaduši v deželnem zboru, klerikalci, ki so, preden so dobili moč v svoje kremplje, obetali splošno in enako volilno pravico, so snedli svojo besedo, ogoljufali ljudstvo in se umazali s sramoto, da jih je celo krščansko socialna klika na Nižicavstrijskem, ki ljudstvo črti in prezira, blamirala in ustvarila volilni red, s katerim se Kranjski niti oddaleč primerjati ne more. Dasi je ohranjeno krivično načelo kurij in dasi je volilna geometrija perfidna, ima vendar splošna kurija skoro polovico vseh deželnozbornih mandatov in ima ljudstvo prilično, da izvoli deželno zastopstvo po svoji volji.

Sestava deželnih zbiorov je taka, da od njih nič dobrega ne moremo pričakovati in v resnici upravljajo vse posle svojega področja v največjo škodo ljudstva. Najprvo je avtonomna uprava deželnega premoženja; ta uprava je dovela povsod do bankrota in finančni odsek je sedaj poklical indirektno davkoplačevalce, ljudstvo, da se pokori za grehe teh kurialnih kridarjev. Dežele se pečaje nadalje z javnimi zgradbami in ustanavljajo dobrodelne zavode — kako, nam kažeta na Kranjskem bolnišnica in blaznica. Tudi deželno kulturo goje, to se pravi, z denarjem mestnih davkoplačevalcev kupujejo kmečke volilce in podpirajo agrarne zadruge, da potem tem laglje in tem huje plene mestno prebivalstvo. Končno izvršujejo državne zakone v šolskih, cerkvenih in občinskih zadevah; kako skrbi n. pr. na Kranjskem deželni zbor za šolstvo, smo že ponovno pisali: šola je vrzel cerkvi v žrelo in velik del prebivalstva obsodil na analfabetizem.

Socialni demokratje so glede na državne prispevke deželam postavili na edino modro stališče: Sedanjim deželnim klikam ne damo niti vinarja državnega denarja. Dokler ne doli ljudstvo oblasti in veljavo v deželnih zbiorih, toliko časa se ljudski denar iz državnih davkov ne sme uporabljati za bankrotno deželno gospodarstvo. Pač pa naj se država zavzema za šolstvo in učiteljstvo, ki ga sedanje deželne koterije hudodelsko zanemarijo, a zagotovi naj si obenem vpliv, da ne bodo deželni odbori z državnim denarjem gospodarili po svoji glavi.

Dvaindvajset dolarskih milijard.

Glasilo naših sodrugov v Morganovi deželi objavlja sledeče poučne vrste o orjaškem bogastvu trustovskega magnata:

Kdo ima tako ogromno premoženje? En človek?

Da, en človek premore 22.245.000.000 * dolarjev. En človek, njegova žena in hčerka.

Vsakdo, ki ima zdravo človeško pamet, razume, da Morgan ni zaslužil tega premoženja.

Ako ni zaslužil premoženja, ga je moral zaslužiti nekdo drugi zanj, ali je pa izmišljena

pravljica o človeku, ki ima ogromno premoženje.

Ali to ni bajka, ne pravljica, marveč je gola resnica o človeku, ki lastuje tako ogromno premoženje, katerega pa ni zaslužil.

Premoženja ni zaslužil Morgan, pa tudi ne njegova žena, Pomagala mu ni nikdar pri zaslužku, v tovarno ni hodila, pa tudi prala ni in sob ni čistila nikdar za druge.

Kaj pa njegova hčerka Annie? Ali je ona pomagala, da se je nagromadilo dvaindvajset milijard?

Nikdar! Zapravljala je le premoženje in niti enkrat ni genila z roko, da bi zaslužila en cent.

Poglejmo, koliko časa bi moral delati Morgan, da bi zaslužil to vsoto.

Recimo, da je zaslužil deset dolarjev na dan. Kaj ne, to je že lepa plača. Petkrat toliko je, kot povprečno zasluži delavec. Pa tudi naši profesorji na univerzah nimajo večje plače.

Ako bi Morgan zaslužil 10 dolarjev dnevno, tedaj bi moral delati za to ogromno premoženje 2.224.500.000 dni. Navadno leto ima 365 dni. Živeti bi torej moral 6.091.780 let, da bi osredotočil ogromno premoženje. Tako dolgo življenje pa presega tudi svetopisemsko starost Matu-zalema. Torej je nemogoče, da bi en človek živel toliko let in si s svojim delom pridobil tako premoženje.

Kaj je vendar Morgan storil, da je zbral premoženje? Najel je 304.589 drugih ljudi, da so delali zanj kakih 20 let in za Morgana je bilo igracija osredotočiti tako premoženje.

Ako bi vsakdo teh delavcev skozi dvajset let porabil zase tisoč dolarjev na leto, bi imel še vseeno 43 tisoč dolarjev na banki.

Delavci! Vi ste pa porabili manj kot pet sto dolarjev na leto za svoje življenske potrebe, na banki pa nimate prihrankov za stara leta, ko postanete za delo nezmogljivi.

Ali ni to narobe svet? Človek, ki se ni trudil, lastuje milijarde dolarjev. Delavci, ki so delali zanj, pa nimajo centa v žepu in s strahom pričakujejo tiste dobe, ko postanejo nezmogljivi za delo. Nihče jih neče v delo, ko je njih delovna moč toliko oslabil, da se iz njih ne da več izžeti profita, med tem se pa oni, za katerega so delali vse svoje žive dni, valja v izobilju.

Družabni sistem, ki rodi take izrodke: na eni strani milijone ubožanih delavcev, na drugi pa take bogatine, ki ne vedo kam z bogastvom, ni vreden piškavega oreha. Tak sistem je treba strmoljaviti in nadomestiti z boljšim.

Za preobrat današnje družbe se pa borijo le socialisti. V socialistični človeški družbi bo nemogoče, da bi ljudje, ki ne zaslužijo nič, osredotočili v svojih rokah milijarde.

Kdor bo zaslužil ali izdelal toliko blaga, da bo njegov izdelek vreden deset dolarjev, tedaj bo vrednost izdelka njegova in nihče mu ne

* Izgovori: Dvaindvajsettisočindvestopet- inštrideset milijonov dolarjev ali petkrat toliko kron.

Kmetska posojilnica Ljubljanske okolice

Rezervni zaklad nad 700.000 kron.

Stanje hranilnih vlog 20 milijonov kron.

Obrestuje hranilne vloge po čistih 4 ³/₄ % brez odbitka rentnega davka.

Revolucija v preteklosti in v bodočnosti.

Spisal Etbin Kristan.

»Navada je železna srajca« — navada je velika moč in naredila je, da dandanes vendar ne pobeže vsa lica in se ne tresejo vsi udje, ako se kdaj in kje izrečeta besedici »socialna revolucija«. Seveda s tem ni rečeno, da je razumevanje bivstva takih revolucij povsod pridobilo prosto pot. Ljudje tudi brzojavljajo, poslušajo se telefonov, vozijo se z elektromotornimi vozovi, razsvetljujejo električno svoje stanovanje — in vendar nimajo niti pojma o bivstvu — in vendar nimajo niti pojma o bivstvu — in vendar nimajo niti pojma o bivstvu. Socialna revolucija — to je bilo že tolikokrat slišati na shodih, da fraza v lenih možganih ne izlupi nobene misli več. Če pa že pride zdaj stvar v pogovor pri večernem pivu, tedaj je lahko opaziti, da tiči v glavi dobrega meščana še vedno staro neumevanje in v srcu stari stud pred revolucijo sploh. In zelo zadovoljen je, ako tedaj kdo označi revolucijo delavcev za pravljico ter opozori, da bi se vsak nasilni korak delavcev ob sedanji vojni organizaciji in orožni tehniki v najkrajšem času zadušil v krvi.

Ako sliši besedo »revolucija«, si ne more kratko misleči filister sploh nič drugega predstavi, kakor krvavo vstajo z barikadami in topovi, z ljudskimi trupli na svetilničnih kandelabrih, eventualno še z dinamičnimi bombami in s petrolejem. Kakor ne ve, da je z vsem svojim načinom mišljenja in čutenja plod razmer, sit udi ne more raziasniti, da tudi revolucije v njih oblikah vstvarjajo razmere. Diferencirati sploh ne zna, Ali če bi bil mere, tudi najhujši prekukuljivec, ima vendar samega sebe za silno miroljubnega, in tak je končno res na svoj način. Zato ne mara revolucij in zelo prijetno mu je pri duši, da ima njegova država

policijo in orožnike, sodnike in vojake, ki bodo že onemogočili revolucijo.

Za delavnega človeka, katerega njegov položaj ne dovoljuje tope malomarnosti, ki pa svojega časa tudi ne more tratiti z meglenimi fantazmagorijami, dobi beseda seveda čisto drug pomen, ki je s plitvo filozofijo Ben Aki-bovo v popolnem nasprotju. Panta rei — vse teče; ta resnica grškega modrijana, s pozitivno znanostjo uisokkrat dokazana, pokazuje modernemu delavcu, da mora smatrati razmere, ki ga danes obkrožajo, ki so ga naredile takega, kakršen je, samo za mimohodno postajo v toku od vsega začetka se vršečih in nikdar ne končanih revolucij. Nauči se spoznavati, da je v večnem strujanju stvari revolucija tisto kar ostaja, neminljiva kakor snov, iz katere je sezidan svet. Ali kakor menja snov v neskončni vrsti svoje oblike, tako se izpreminja tudi revolucija; večna je; motor je vsemu življenju, ki pomeni večno izpreminjanje. A kakor sama v velikem in v malem izpreminja vse reči, stopa tudi vselej, kadar se prikaže, v novi postavi pred nas. Razlike niso vedno velike; lahko se pač zgodi, da menimo v njej spoznati staro znanko, ki je navidezno svojim predhodnicam enaka v najmanjših potezah. Dozvedemo varu; z natančnejšo preiskavo doženemo, da ima vsaj na obleki nove posameznosti. Ali če so bili preobrti, ki jih je izvršila, tedaj je bila izpremena obratna; v novih razmerah, ki jih je povzročila, se je morala sama izpremeniti; ako je skovala novo orožje, se ga je morala tudi sama posluževati. In tako morajo biti tudi izmed revolucij današnjih in nekdanjih ljudi bistvene razlike; svojega smotra se zavedajoča prekucija modernih delavcev mora biti drugačna kakor Spartakova suženjska vstaja v starem Rimu ali pa nemški in slovenski kmečki panti v srednjem veku. Celo kakšna politična revolucija v absolutistični državi sedanjega časa bi morala pokazovati značne razlike napram enaki revoluciji v preteklosti.

Tako n. pr. ni mogoče primerjati revolucionarnega gibanja v Macedoniji niti z zadnjo poljsko vstajo, še manj pa s takimi pokreti iz starejših časov.*

Revolucije so bile pač vedno prepovedane in so tudi sedaj. Poizkusi, izvesti pravico na revolucijo iz takozvanega naravnega prava, so končali tako klavrno, kakor izmučene definicije bajnega naravnega prava samega. V praktičnem življenju gre pač mnogo bolj za razmerje sil, kakor za iluzionistične pravne moči, in pozitivno pravo ni nič drugega, kakor zakonjena moč. In tako bi bilo zelo komično, ako bi vladajoči vladanim dovolili, da se smejo puntati proti njim. Revolucija je čisto logično prepovedana in juristi imajo prav: Nezakonito sredstvo ostane vedno. Ali to je ravno bistvo revolucije, da odpravlja eno zakonitost, pa jo nadomešča z drugo. In vprašanje ni, ali je dovoljeno ali prepovedano, temveč ali je uspešno in more li se vzdržati. Ako se lahko potrdi zadnje vprašanje, tedaj je prejšnja krivica postala pravo, ki bo s svojega stališča zopet imenovala revolucijo neopravičeno.

Toda prepovedane ali ne — revolucije so se vršile v vseh dobah in skozi vsjo zgodovino človeštva se vleče kakor rdeča nit vrsta revolucij. Pogoje za to je človek prinesel s seboj na svet, združujoč v sebi od nekdanj željo za stanovitnostjo svojih razmer s hrepenenjem po njih zboljšanju — potrebo miru z nezadovoljnostjo. Za delo brez počitka je ravno tako nesposoben, kakor za nepretrgan mir; gibanje in počivanje sta mu potrebščini. In v tesni zvezi s tem stoji nagon, ohraniti si življenje pa ga uživati. Prvi zahteva gibanje in delo, drugi gre za mirom.

* Ko je bil ta članek pisan, še ni bila ruska revolucija v akutnem štadiju. Turčija je imela še Abdul Hamidov absolutizem, in o kitajski republiki še ni bilo nobenega sledu. Vsi ti poznejši preobrti potrjujejo našo trditev.

Bojuje se in deluje, da bi dosegel, kar se mu zdi potrebno, kadar doseže, si hoče zavarovati pridobito. Razmere, ki si jih je ustvaril, utrdi kakor zna, pa se posveti uživanju. Ali potem pride drugi. V teh razmerah ne najdejo zadovoljenja svojemu kopnenju; čuti jo se izobčene od uživanja; »najboljši vseh svetov« jim je slab svet; ker jim mir še ničesar ne ponuja, se začno gibati, pospešijo gibanje — vztrajnost in gibanje zadeneta drugo ob drugo, revolucija je tu.

Karkoli je človek kdaj podvel, imelo je vselej materialen povod, in zavedni ali pa nezavedni smoter mu je bil izboljšanje položaja. Dokler mu je stala samo priroda nasproti, se je bojeval z njo in z njenimi silami. Ko pa se je začela vrstiti njegova lastna družba, ko je ta proces dovela do razdelitve po razredih, do etabliranja vlad in do ustvarjenja služabnosti, so se morali tudi v človeškem sorodstvu izločiti nasprotni interesi ter izzvati boje. Ako so srečni posestniki uredili razmere po svoji glavi in postali vladarji, so morali biti seveda zadovoljni s konkretnim položajem, pa so želeli, da ga ohranijo. A drugi, ki še niso prehodili navzgor držeče poti, ali pa ki so bili potlačeni v nižavo, niso mogli imeti zadovoljnosti posejudočih; kar je bilo, ni moglo biti zanje ideal. Taka nasprotja, ki so bila posledice dogodkov, so morala postati zopet vzroki, pa pripraviti, dozoreti in privedi nove dogodke. Iz takih razmer so izvirale socialne revolucije, ki igrajo v vrsti zgodovinskih preobratov najvažnejšo vlogo. Da, razvrstitev družbe v razrede, med seboj različne po posesti, torej tudi po pravici in po moči, je povzročila, da je vsak preobrat zadobil socialen značaj, tako da so na primer tehnična gibanja, iznajdbe in izumi socialno delovali ter povzročili družabne revolucije velikanskega obsega in globočine.

(Konec prih.)

bo nič vzel. Ako pa danes zaslužite deset dolarjev, tedaj jih gre osem za Morgana, njegovo ženo in hčerko, vaša družina pa strada in hodi v ponošeni obleki.

To je razlika med kapitalistično in socialistično človeško družbo. Zdaj pa sodite, katera je boljša.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Kranjski klerikalci, brzdajte svoje po-
želenje!** Kranjski klerikalci ne spoštujejo več papeževih odredb in žive želje so se jim zbu-
dile, da bi čitali knjige, ki jih je sam sveti oče
v Rimu prekel in prepovedal čitati svojim ver-
nikom. Kdor bere knjige, ki jo je papež postavil
na index, ta se avtomatično sam izobči iz cerk-
ve. Da kranjski klerikalci ne spoštujejo ne ce-
sarskih, ne božjih postav, to že davno vemo,
ampak, da prezirajo celo papeževe ukaze, ki je
nezmotljiv, to je vrhunec prekucništva. Gori-
ško klerikalno glasilo »Gorica« ponuja
kranjske bratce tako-le: »Zelo čudno se nam
zdi, kar beremo v zadnji številki »Dom in Sve-
ta«. Tako nam pišejo: Nekaj Gradovin podaja
tam »Nekaj misli in predlogov o našem preva-
ljalnem slovstvu«. Sicer pravi v začetku, da je
proti delom, »ki nimajo nobene literarne ali
kulturne vrednosti, marveč služijo protiver-
skim in protinavnim tendencam«, toda eno
stran za tem pravi, da »Od E. Zola poznamo
eno glavnih del: »Polom« itd. ne bilo bi odveč,
da se prevede njegov socialni roman »Ubijač«
in da se priobči njegove »Vode naraščajo« v
knjigi. »Radovedni smo le, ali poznajo gospode
okoli »Dom in Sveta« index? Ali ne stoji tam,
da je Zola prepovedan in sicer ne samo na Gori-
škem, ampak tudi na Kranjskem. Menda ve-
ljata še ti dve besedici: opera omnia? Maupa-
ssanta, Maeterlincka in Prévosta omenja tudi
ta g. Gradovin. Sicer pravi, da tisti pisatelji pi-
šejo »le za gotove, socialno precej dozele
razmere in kroge«, toda index ne dela v tem
oziru nobene razlike. Saj je že goriški list »No-
vi Čas« svoj čas to stvar z ozirom na »Polom«
primerno objavil in pojasnil. Torej? Ali kaj
pomaga zvoniti po toči? Ko je bil protikol-
holni kongres v Ljubljani, ki ga je sklical in
vodil katoliški duhovnik Kalan, takrat so v
ljubljanškem gledališču uprizorili dramatisiran
roman Emila Zola »Ubijač« in gledališče je bilo
nabito polno ljudi, ki jih je spravil g. Kalan v
Ljubljano, torej sami zvesti sinovi in zveste
hčerke svete matere katoliške cerkve. Reže!
Zdaj so vsi izobčeni iz cerkve z g. Kalanom
vred. Ljudje božji, ki ste takrat uživali veliko
umetnost tolikokrat od papeža prekletega Zola,
hitite v Canosso, oblecite se v raševino, da se
rešite svoje duše. Odbor za 3. rimsko romanje
v Ljubljani pa naj pridno zbira Petrov vinar,
da se morda vsaj z njim odkupi pri svetem
očetu za svojo pregreho, saj z zlatom otovorjen
osel prepleza najvišje zidove — tudi vati-
kanske!

— **Predavanje v Šiški.** V soboto ob 8. zve-
čer predava v gostilni pri Celarcu sodružica
Štebija o predmetu »Žena in socialna demo-
kracija«. Vstop prost. Predavanje priredi šišen-
ska »Vzajemnost«, ki vabi vse sodruge in so-
družice, da se ga udeležijo.

— **C. kr. pošta v Spodnji Šiški** je že dlje
časa predmet splošnih pritožb. Prvič je urad na-
pačno urejen in pa gg. uradniki, oziroma urad-
nice, preveč »čudne«, drugi pa je premalo
pismonoš, in takšnih, kakršnih bi bilo potreba.
N. pr. za telegrame ni pismonoše, za raznaša-
nje pošte sta dva, kar je za tako obširen rajon
kot je Šiška vsekakor premalo. Zlasti je to ob
Božiču, Veliki noči itd. Časopisi so večkrat po
dva do tri dni na pošti, ne da bi se dostavili
adresatom. — Na sami pošti se včasih vedejo
prav predrzno. Dečko pride n. pr. na pošto, da
odda polno karto 10vinarskih znamk v pošto
hranilnico — gospodična ga osorno zavrne:
»Frac, še s tabo se bom ukvarjala«, in ga za-
podi. In dečko s plačem odide domov ter izgubi
veselje do svojega varčevanja. — Ali pa: hočeš od-
dati denar na položnico — okno se zatvori: »je
prepozno«, dasi je še čas. Prosimo zato nad-
rejeno oblast, da napravi v Šiški na pošti red
v vsakem oziru!

— **Še o nesreči v pivovarni »Union«.** In-
formirali smo se in izvedeli, da je namigavanje
»Dneva«, da je bil nesrečni Širnik v hipu ne-
zgode pijan, nepremišljeno in nespodobno obre-
kovanje. Taka neresnična poročila le mešajo
pravo sled in motijo preiskavo: Kje je vzrok
te in drugih nezdov v pivovarni. Pri tej priliki
omenjamo, da je delavstvo v pivovarni »Union«
že ponovno zahtevalo od vodstva fabrike, da
daje delavcem namesto vsakdanje pijače raje
priboljšek v denarju, a je ravnateljstvo delav-
sko željo vselej odbilo. — Nadalje smo izve-
dili, da je pivovarno pred kratkim obiskal
glavni ravnatelj in se izrazil, da je preveč de-
lavcev in da se premalo naredi. Nad delavci
viši Damoklejev meč odpusta, vsak hiti, kar
mu da moči, in ob preganem delu se kaj
lahko zgodi, da zajde roka ali noga v peklenko
past tem laglje, ker so stroji, transmisije, neza-
dostno zavarovani. — O nesreči in nesrečah
v tej pivovarni smo prejeli še drugo poročilo,
ki ga zaenkrat pri najboljši volji ne moremo
objaviti, ker se dopisnik ni podpisal. Uredniška
tajnost je vsem sodrušnikom strogo zatajeva-
na in uredništvo zahteva od vsakega dopisni-
ka, da javi svoje ime. Tudi pisca omenjenega
poročila prosimo, da se nam razodene.

— **Pogreb sodruga Ivana Bizjaka.** V ne-
deljo ob štirih popoldne je bil na Jesenicah po-
greb sodruga Ivana Bizjaka, ki ga je zalotila
tragična usoda na bojišču dela: ogromna udele-
žba je pričala o priljubljenosti pokojnika. Od
vseh strani so prišle deputacije, med drugimi
iz Trsta, Gorice, Ljubljane, Trbiža, Beljaka,
Celovca, Št. Vida ob Glini, Podrožnice in Zelt-
wega. Že ob treh popoldne so se zbirali želez-
ničarji v uniformah pred lokalom krajevne
skupine in od tam so skupno odkorakali k
mrtvašnici. Ob štirih so jeseniški železničarji
zapeli žalostinko, na kar so dvignili krsto. Na

čelu sprevoda je bilo deset vencev z rdečimi
trakovi. Potem so sledile deputacije. Pogreba
so se udeležili jeseniški uradniki z načelnikom
Jediničnikom ter uradniki z Bleda s svojim na-
čelnikom Forstnerjem, postajni delavci iz So-
teske in Dovja, vodja kurilniške ekspoziture na
Jesenicah, prožni, signalni in postajni mojstri.
Jeseniška organizacija kovinarskih delavcev
je odposlala deputacijo. Sprevod se je pomikal
proti cerkvi, odkoder so po končani ceremoniji
krsto odnesli zopet na pokopališče, kjer se je
nahajal že nad tisoč ljudi, med njimi okolo
dvesto uniformiranih železničarjev. Značilno je
postopanje jeseniškega župnika g. Skubica, ki
se je rdečih trakov tako zbal, da ni korakal na
navadnem mestu v sprevodu, temveč daleč za-
dalj tako da je zadnji dospel na pokopališče.
Pripominjamo pa takoj, da župniku Skubicu
pač ne bo preostalo drugega, kot da se navadi
rdeče barve, če meni še kaj časa ostati na Je-
senicah. Organizacija železničarjev, katere član
je bil Bizjak od nje ustanovitve, izgubi z njim
vztrajnega in izvežbanega agitatorja, železni-
čarji pa vrlega tovariša in sobojevnika. Njego-
vo ime nam ostane v najlepšem spominu. Zalu-
joči rodbini izrekamo naše prisrčno sožalje.
Jeseniška železničarska skupina se na tem me-
stu toplo zahvaljuje vsem, ki so spremili dra-
gega tovariša na njegovi zadnji poti, zlasti pa
uradnikom, poduradnikom, slugam in sodrugom
zastopanih krajevnih skupin, južnim železni-
čarjem in pevcem.

— **Predavanje na Jesenicah.** Ker je vsled
pogreba sodr. Bizjaka zadnji nedeljo preda-
vanje jeseniške »Vzajemnosti« odpadlo, se vrši
napovedano predavanje to nedeljo ob 3. popol-
dne pri Jeleni na Savi. Predaval bo sodrug
Etbin Kristan o Ameriki. Za predavanje je ve-
liko zanimanje med sodrugmi na Jesenicah. Savi,
Javorniki in Koroški Beli. Zato upamo, da ne
zamudi nihče zanimivega predavanja.

— **Iz gledališke pisarne.** Danes, v četrtek,
se uprizori zadnji v sezoni kot kronska pre-
stava Rossinijeva komična opera »Brivec se-
viljski«, ki s svojo svežo melodiko že sto let
z nezmajljivo silo učinkuje. Vloga Rozine poje
ga. Otahalova, ki jo je pela premnogokrat z
najlepšim uspehom na narodnem gledališču v
Pragi in na stuttgartski dvorni operi. Ta vloga
je specijelno koloraturna in je ga. Otahalova v
njej popolnoma v svojem elementu; poleg tega
poje gospa koloraturno vložko iz Donizetti-
jeve opere »Lucija Lammermoorska«. V so-
boto burka »Pred poroko«. V nedeljo opereta
»Jesenski manever«.

— **Umrli so v Ljubljani:** Marija Dolinšek,
bivša delavka, 81 let. — Janez Ravnihar, kro-
jaški pomočnik, 18 let. — Vida Teran, hči užit-
ninskega paznika, 2 leti. — Barbara Kodra,
zasebnica, 52 let. — Jernej Mele, hlapec, 49 let.
— Jožefa Novak, hči tovarniškega delavca, 11
mesecev. — Franc Oman, ključavničar, 69 let.
— Gabriela Jerala, hči stolarskega mojstra, 3
tedne.

— **S trebuhom za kruhom.** V torek se je z
južnega kolodvora odpeljal v Ameriko 75 Slo-
vencev, 20 Macedoncev in 18 Hrvatov, 250 La-
hov je šlo na Ogrsko, 15 pa v Novo mesto. V
Pasovo se je odpeljal 40 Hrvatov, 20 Kočevar-
jev se je vrnilo z Ogrskega, 18 pa iz Zgornje
Avstrije.

— **Velika tatvina dragocenosti.** V trgovino
juvelirja Viljema Haga v Curihu je bilo v noči
na 7. t. m. okoli 1. zjutraj po neznanih storilcih
vlomljeno. Tatovi so odnesli za 50.000 frankov
dragocenosti. Med drugimi je bilo ukradenih 33
zlatih žepnih ur za dame in gospode, 657 drago-
cenih prstanov z dragimi kamenji, kakor: dia-
manti, rubini, safiri, smaragdi itd. Nekateri
priče trde, da so vidile dve ali tri moške osebe
v starosti 20 do 30 let v bližini te trgovine. Bili
so srednje velikosti, oblečeni v temne obleke,
po zunanem podobni natakarijem, eden od teh
je imel čevlje na gumbce. Druge priče zopet pr-
vijo, da so videli na licu mesta dva moška,
enega v starosti 27 do 28 let, 175 do 178 cm
visok, tenke postave, temnih, po angleško ob-
striženih brk, s temno obleko, drugega v staro-
sti od 20 do 22 let, majhne postave, brez brk,
temnih las, s temnim melkim klobukom. O tej
tatvini so bile obveščene vse velike trgovine z
zlatino in zastavljalnice. Tvrdis je razpisala
1000 frankov nagrade tistemu, ki tatove izsledi.
Podrobni popis ukradenih predmetov se upo-
gleda pri tukajšnjemu deželnemu sodišču v sobi
št. 94, prvo nadstropje.

— **Predzrna tatvina.** Dne 8. t. m. zvečer se
je vtihoval pri pisarno kamnoseškega mojstra
Felixsa Tomana na Resljevi cesti neznan tat in
ukradel iz mize dve glavni knjigi, potem troje
starodavnih knjig, in sicer gotski abecednik,
nemško srednjeveško in laško srednjeveško
stavbenstvo ter izpolnjeno pošto nakaznico z
dvema bankovcema po 50 K. Tat je knjige od-
nesel v rdečem namiznem prtju. Kdor bi zamo-
gel dati kake podatke za izsleditev tatu in knjig,
dobi od oškodovanca 100 K nagrade.

— **Laški goljuf prijet v Ljubljani.** V Solnogra-
du se je pojavil 24letni laški akordant, kateri
se je izdal za Ptera Tramontina ter trgovcu
Ivanu Kralju v Werfenu pod pretvezo, da ima
na postaji veliko množino cementa, izvalil 100
kron in odnesel zimski suknjič, vreden 30 kron.
Pod enako pretvezo je dobil v Bischofshofnu od
trgovca Frana Devertke tudi 100 kron. Nato
se je podal prekanjeni goljuf k zgradbi želez-
nice na Dolenjskem, kjer mu je bilo odprto po-
lje za uganjanje nadaljnjih goljufij in tam je raz-
ne trgovce in gostilničarje ogoljufal s tem, da
se je izdal za podjetnika pri železnici. Ko so
mu v Metliki postala tla prevročja, se je podal
na delo v Ljubljano. Meseca novembra je pri-
šel k pekovskiemu mojstru Antonu Cizeju v
Zalokarjevi ulici v družbi nekega drugega mo-
škega, kjer je rekel, da je akordant alpske
družbe in si nadel ime Peter Cedolini. Le-tu je
naročil za delavce za 8000 kron kruha za drugi
dan ter rekel, da bo sploh zanaprej tam na-
ročeval kruh. Pri odhodu pa je izvalil od Ci-
zeja 40 K, češ, da mu je zmanjkalo denarja in
da boleta potem poravnala pri računu. Po tej
goljufiji je zopet izginil iz Ljubljane. Prišedši

nazaj, se je nekega popoldne pojavil v Schrey-
evi prodajalni na Bregu ter tam pustil po pro-
dajalki poklicati k sebi g. Schreya, pri katerem
je tudi zopet hotel naročiti kruh za delavce. Ko
mu je pa ta dejal, da bo povprašal zaradi ce-
ne pri družbi, se pozneje ni več vrnil. Še drugi
dan pa je na enak način preslepil pekaričo Te-
rezijo Bizjakovo s tem, da je naročil za delavce
kruh in izvalil 40 K denarja in zopet izginil.
Policija, ki je poizvedovala, da se ubegli go-
ljuf zopet povrne, je njegov prihod nadzoro-
vala in ga predvčerajšnjim na glavni pošti, ko
je dvignil neko pismo, aretirala. Tramontinja,
ki je rojen in pristojen v Clauzetto v videmski
provinciji, so izročili sodišču.

— **Uboj.** Na Raki pri Krškem so se stepli
te dni med seboj kmečki fantje. V pretepu je
eden izmed fantov zabodel z nožem do smrti
17letnega sina gostilničarja in mesarja Hrasti-
nika na Raki, Alojzija Hrastnika. Ubijalca so
zaprli.

— **Nesreča na žagi.** 33 let starega žagar-
skega pomočnika Antona Šorla v Zapužah je
pri delu zgrabil valjar na žagi in ga zavrtel s
tako silo, da mu je zdrobil prsni koš.

— **Mrtvega našli.** Na Vačah so pred Kri-
stanovo prodajalno našli 11. t. m. zjutraj mrt-
vega posestnika Janeza Pirca s Tolstega vrha,
ki je služil za hlapca pri Kristanu na Vačah. Bil
je strasten pijanec, vsled česar je bil tudi pod
kuratelo. Govori se, da se je na nakem lesu spo-
taknil in padel s sencem na kamen ter se ubil.
Uvedena je preiskava.

— **Nevarna eksplozija in ogenj v proda-
jalni v Novem mestu.** V torek zvečer je v pro-
dajalni, oziroma delavčni urarija gosp. Reitza
pri nažiganju svetilke eksploziral bencin, vsled
česar je bil ves lokal naenkrat v plamenu. Eks-
plozija je bila tako silna, da je puh razbil močno
šipo na vratih ter jo zagnal daleč čez cesto,
seveda v drobne kose razbito. Čudovito srečo
pri tej nesreči so imeli vsi, ki so bili tedaj v
trgovini, posebno pa gosp. Reitz sam, ki je bil
bencin nalival, pa se ni prav nič poškodoval.

— **Največja eksportna trdnja H. Suttner v**
Ljubljani pošlje na željo vsakemu brezplačno
novi veliki ilustrirani cenik ur, zlatnine itd.
(Glej današnji inserat.)

— **Kinematograf »Ideal«.** Danes zadnji dan
učinkovite drame »Prvi sledovi starosti«. Ta
drama je vzeta tako globoko iz življenja, da na-
pravi na obiskovalce globoki vtisk. Znak, da je
ta drama res lepa, so razprodane predstave.
Ostale slike so vse prve vrste, posebno je ome-
niti veseloigro »Dvojna igra«. V petek »Sirota«,
ameriška drama, dva dela. Opozarja se, da
bodo trajale popoldanske predstave od 22. t. m.
naprej tudi poldrug uro.

Stajersko.

— **Slovensko gledališče v Mariboru.** V ne-
deljo 16. sušca popoldan se ponavlja znamenita
zgodovinska slika »Ben Hur«, ki je prvič pri-
vabila toliko občinstva, da je moralo nad 100
oseb oditi, ker ni bilo prostora. S tem, da se vrši
igra popoldan, bo gotovo ustrezno zlasti zu-
nanjemu občinstvu, ki se za to krasno igro za-
nima. Ker se igra letos ne bo več ponavljala,
naj nikdo ne zamudi prilike si je ogledati. Za-
četek točno ob pol 4. popoldan. Letaki z vsebino
se dobijo na dan predstave pri vratarjih brez-
plačno.

— **Samomor starčka.** Na Stari gori pri Šent
Ilju v Slovenskih gorah je izvršil samomor
77letni Karol Štingl. Reže, ki je od svoje mla-
dosti bil skoraj vedno v postelji, se je najbrž
omračil um, ker zadnji čas sploh ni mogel več
iz postelje. Pred 14 dnevi je umrl njegov nekaj
let mlajši brat Jakob, kmet v Dobrenju. Bratova
smrt in neozdravljiva bolezen sta gnala starega
moža v smrt.

Vestnik organizacij.

Odborova seja kovinarjev se vrši v četrtek ob 8.
zvečer v društvenih prostorih. Ker se bo sklepalo o zelo
važnih zadevah naj se odborniki seje zanesljivo udeležijo.

Občni zbor pevske podružnice se vrši 18. marca ob
8. zvečer v društvenih prostorih, Šelenburgova ul. 6. 1. Po-
ročila funkcionarjev. 2. Volitev odbora. 3. Raznosterosti.
Obilna udeležba nujna!

Organizacije in zaupniki, ki imajo v kolportaži »Dru-
šinski koledar« se nujno vabijo, da denar za prodane kole-
darje takoj vpošlje na naslov: »Delavska hranilnica in po-
slojstva v Ljubljani. Neprodani koledarji ni treba vračati.
Sodruge po Slovenskem vabimo, da opozore delav-
stvu prijane trgovce, obrtnike, gostilničarje itd. na reklamni
del »Družinskega koledarja«, ki bo za 1. 1914. še veliko
lepše opremljen. Nabiralcem oglosov se da znaten popust in
lahko precej zaslužijo. Kdor hoče sodelovati naj se obrne na
naslov: Zveza »Vzajemnost« v Ljubljani. Inserenti naroče
oglasne lahko naravnost pri zvezi.

Goriško.

— **Sodrugom zidarjem,** za katere plačuje
kosanska zveza »Zarje« naznanjamo, da po-
teče dne 15. marca od Zveze stavbinskih delav-
cev naročnina in da se jim po sklepu glavnega
odborna navedene zveze list ustavi, ako čimprej
sami ne pošljejo nadaljne naročnine. Zanašamo
se na zavednost omenjenih sodrugov in priča-
kujemo, da vsi store svojo dolžnost in da ne
bo nobenega treba izbrisati iz seznamka na-
ročnikov.

Trst.

— **Pevski zbor »Ljudskega odra«** ima no-
voj ob 8. in pol v gostilni »International«, ulica
Boccaccio 25 redno pevsko voja. Sprejemali se
bodo tudi novi člani.

— **Se en sklep** je obveljal na nedeljskem
občnem zboru pevskega odseka. Sklenilo se
je, da mora biti vsak pevec naročen na »Zar-
jo«, ki je odsekovo glasilo. Članom priporo-
čamo, da se tega sklepa strogo držijo. Odboru
pa priporočamo, da sklep izvrši.

— **Ljudski oder»** naznanja svojim čla-
nom, da se nahaja društvena čitalnica v pro-
storih čitalnice društva »Circolo di studi so-
ciali«. Pravzaprav je sedaj ta čitalnica skupna
in se smejo naši člani posluževati vseh v čit-
alnici se nahajajočih časnikov, revij in knjig.

Stavka v tržaškem tehničnem zavodu
se nadaljuje in vlada med delavci kakor od
začetka lepa solidarnost. Posebnega se v stav-
ki doslej ni zgodilo; pričakovati je, tudi, da bo
boj hud. Vendar stoji stvar tako, da je delav-
cem zmagata zagotovljena. Delavcem priporo-
čamo, naj nadaljujejo solidarno boj, ki so ga
pričeli.

— **Skupni volilni odbor** ima v petek ob
9. zvečer redno sejo v navadnih prostorih. Odbor-
niki so naprošeni, da se udeležijo seje pol-
noštevno.

— **S Katinare** smo dobili več pisem, ki nam
pričajo, da ima tamošnji dušni pastir Jože Stari-
piko na socialiste in na vse, kar ne trobi v nje-
gov črni rog. Blizamo se volitvam in gospod
župnik bi zelo rad odnesel s svojimi pridigami
nekaj glasov socialni demokraciji. Morda je za
ta svoj agitacijski posel celo plačan od neke-
kvene strani. Pretečeno nedeljo se je na pri-
lici spravil na socialistično časopisje, o katerem
je dejal, da nosi strup v sebi in da se, kdor ga
čita, lahko zastrupi. Dejaj je, da bi morali ljudje
čitatelji raješ Mohorjeve bukve, ki pripovedujejo
o sveti veri, svetnikih in svetnicah božjih. Ker
pa ni imel več drugega gradiva, se je gospod
nunc spravil v nedeljo na dekleta, ki se ne sra-
mujejo, zaljubiti se v socialista, in na ozka krila.
Prav lepo je opisal dogodek, kako je šlo neko
dekletu s nekim socialistom na sprehod in v gos-
tinstvo, kjer pa ni imel fant denarja, da bi pla-
čal, kar sta zajedla in zapila. Končno je pri-
poročal, naj dekleta ne hodijo po svetu z odpr-
timi bluzami in naj ne privzdigujejo kril, da bi
fante nase vlekle. Možno ima bržkone nečedne
misli v glavi, pa bi se rad teh nečednih misli
iznebil. Zato, ker se jih ne more iznebiti, daje
krivdo nedolžnim dekletom. Lahko ga je sram-
bolje bi bilo, da bi pustil gospod Jože posvetne
reči pri miru, pa naj se raje zamisli v svoje
mašne bukve in brevir. Jutri pa še nekaj!

— **Tiskovnemu skladu »Zarje«** so darovali
Arhar in Karič vsled poravnave v kazenski za-
devi 10 K; Josip Hladnik v Nabrežini 8 K 16 v;
Alojzij Gruden, Trnovo pri Gorici, 80 vin.

Krči ogrske politike.

OGRSKA OPOZICIJA.

Budimpešta, 12. (Posebno poročilo.) Pov-
ratek poslanca Justha, najzanesljivejšega za-
govornika splošne in enake volilne pravice v
vrstah meščanske opozicije, ki je bil na žalost
še pred kratkim tako bolan, da sta dobila grofa
Andrassy in Apponyi vseh vpliv v opozicijskem
taboru, je že znatno izpremenil položaj.
Opozicija je sprejela na svojem včerajšnjem
sestanku sledeči sklep: »Vodilni odbor opo-
zijskih strank izreka soglasno, da hoče z
vsemi silami nadaljevati boj proti volilnopra-
vni načrtu vlade tudi tedaj, če doseže postav-
no veljavno in ne bo trpel, da nastanejo normal-
ne parlamentarne razmere, ne da se spravi
prej od poslanske zbornice sprejeta volilna re-
forma spota in se uresniči volilna pravica, iz-
polnjujoča vsaj minimalne zahteve, ki so ob-
sežene v načrtu združene opozicije. Agitacije
v interesu dosege tega cilja bo združena opo-
zicija nadaljevala s socialno demokratično
stranko in z vsemi pristaji demokratične volil-
ne pravice.

Danes je imela združena opozicija zopet
sestane, na katerem je imela sklepati o tak-
tičnem vprašanju. Sklenilo se je, da se opozici-
ja udeležiti jutrišnje seje v zbornici; sicer pa so
sklepi tajni. Slišati pa je, da so sprejeti oni pred-
logi, ki zahtevajo odločen boj in najradikalnejšo
taktiko. Vsed tega je pričakovati hrupne pri-
zore v zbornici. Tajnost sklepov pozroča naj-
raznovrstnejše govorice, katerih utemeljenosti
in virov seveda ni mogoče kontrolirati. Druga
je bolj divja od druge. Pravijo, da hočejo opo-
zijski nacionalci povzročiti prizore, kakršnih še ni
bilo v parlamentu in se poslužiti najzrednejših
metod. Pripovedujejo se tudi posameznosti, n.
pr. da pridejo opozicijski oboroženi s pali-
cami na sejo; drugi celo trdijo, da vzame mno-
go poslancev revolverje v zbornico. Vsporedno
s tem pa pripovedujejo, da pridejo tudi člani
vladne stranke z revolverji v parlament. O-
tovo je, da je med opozicijskimi volilci ne-
zadovoljnost z dosedanjim postopanjem opo-
zijskih poslancev, zlasti s taktiko dne 4.
marca velikansko. V mestu je zopet živalno
zanimanje za jutrišnjo sejo.

TISZA-KHUENOVE PRIPRAVE.

Budimpešta, 13. Dvojčkom Tiszi in Lu-
kacsu se je pridružil Khuen Hedervary, ki se
očividno boji, da bi tolovajstva prvih dveh za-
temnila njegovo slavo, kar bi bilo krivično,
ker je znal hedervarski grof uganjati taka po-
litična razbojstva, ko sta bila Tisza in Lukacs
na tem polju še nedolžna šolarčka. Na včeraj-
šnji seji je Khuen predlagal, da naj se od 14.
t. m. dalje vršita po dve seji na dan in da naj
traja popoldnevna seja od 4. do 8. zvečer. Pred-
log je podan, ker se hoče opozicija vrniti v
zbornico. Sklepalo pa se bo šele danes.

KRISTOFFY.

Budimpešta, 13. Kristoffy, ki se zdravi v
Opatiji, je dejal nekemu sodrušniku lista »AZ
Est«: Na žalost se mora priznati, da je tabor
volilne pravice za enkrat doživel poraz; ali to
še ne pomeni, da je vojna izgubljena. Ta tabor
se mora zopet vrniti k razumu in spoznati, da
je popolnoma nemogoče doseči pošteno demo-
kratično volilno pravico pod vodstvom držav-
nopravnih oligarhije. Člani strank, ki so resnični
pristaši volilne pravice, se morajo zediniti na
načelni podlagi, četudi ne v eni stranki. Taka
zveza mora voditi boj v parlamentu in izven
njega. Ko se yrne iz Opatije, bo Kristoffy
razvil svoje nazore volilcem v Bekes Cvabi.

Zandarij v parlamentu.

Budimpešta, 13. Tisza je za današnjo sejo
naročil zandarje, ki imajo namen, da oderna-
nijo po sili opozicijske poslance, katere bo
izključili.

Justi in socialisti.

Budimpešta, 13. Justi je imel sestanek s socialistimi demokrati, katerim je razložil svoje nazore o boju za volilno pravico in izrazil upanje, da bodo v tem boju energično sodelovali. Socialisti so mu pojasnili, da ne morejo sedaj razglasiti generalne stavke, katero so morali ravno po krivdi opozicije odpovedati, ker bi bil politični štrajk v sedanjem trenutku, ko je Lukaseva reforma parlamentarno sprejeta, brez cila. Sicer pa bodo sodelovali v boju za splošno in enako volilno pravico.

Vsi opozicionarci sklicani.

Budimpešta, 13. Za današnjo sejo zbornice so bili vsi opozicionálni poslanci brzojavno sklicani v Budimpešto. Ponoči je imela opozicija zaupna posvetovanja.

DESYJEV PROCES.

Budimpešta, 13. Spisi Lukacs-Desyjevega procesa so včeraj prišli h kraljevski sodni stolici. Senatu, ki bo razpravljala o vzklicu, bo predsedoval višji sodnik Imre Balanyi. Lukacs je včeraj obiskal predsednika sodne stolice(?)

Balkanski in mednarodni položaj.

V Carigradu pričakujejo odločitev Odrinove usode ta teden. Balkanska zveza odgovori jutri. Velesile so se baje sporazumele o Albaniji; Skader bo albanski.

KONFERENCA POSLANIKOV.

London, 13. Včerajšnja seja poslaniške konference je bila namenjena **albanskemu vprašanju**; ni pa prišla do nobenega zaključka, ker še ni imela pričakovanih ruskih izjav. Mislijo, da dospe danes.

MIR V DALJAVI.

Pariz, 13. »Petit Parisien« poroča, da od klanja Turčija zahteve zaveznikov, tihoče se vojne odškodnine in da tudi velesile nasprotujejo tej zahtevi. Vseled tega ni pričakovati miru v kratkem času.

ODGOVOR BALKANSKE ZVEZE.

Sofija, 13. Odgovor na vprašanja velesil zaradi posredovanja se poda jutri, ker je ena izmed balkanskih držav želela neke formalne izpjembe.

VOJNA ODŠKODNINA.

Dunaj, 13. V diplomatskih krogih zatrjujejo, da se v Parizu že dlje časa vrše posvetovanja o vojni odškodnini in o turškem državnem dolgu. Med velesilami in velikimi bankami se je dosegel popoln sporazum.

ALBANIJA.

London, 13. Rusija je privolila, da pripade Skader Albaniji. Če pade Skader pred sklepom miru, upajo velesile, da se bo Črna gora vendar vda soglasni volji Evrope, vseh česar bi odpadle vse komplikacije. Vsa druga vprašanja, izvenšči Djakovo so rešena; pa tudi tukaj upajo, da se kmalu doseže sporazum.

ZAVEZNIKI MED SEBOJ.

Belgrad, 12. (Posebno poročilo.) Od vseh strani prihajajo glasovi, po katerih je soditi, da je Balkanska zveza zelo zrahljana. Vojna, o kateri bo poznejša objektivna kritika marsikaj drugega povedala kakor šovinistično časopisje danes, je imela skoraj edino to dobro posledico, da so se balkanske države združile in s tem realizirale majhen del programatične socialistične zahteve. Ali kakor je bil namen buržvazno-militaristične zveze povsem različen od socialistične, so tudi sadovi vse drugačni. Smoter oficijelne Balkanske zveze je bil plen; in čim bolj se približuje čas, ko se bo plen definitivno delil, tem glasnejše se sliši pokanje v zvezi. Dandanes je že veliko vprašanje, če se bo posrečilo meščanskim vladam ohraniti dosedanjno zvezo, med tem ko bi bilo politično potrebno, da se še razširi in da se ji po sklenjenem miru pridruži še Turčija. Spornih vprašanj med zavezniki je vse polno. Ali to bi bili morali vsi deli vedeti in razumeti, že preden so se podali v boj. Posamezne faze in končni rezultati vojne so bili skriti vsakemu uganjanju. Nazadnje ne gre za to, če so zavezniki več pričakovali ali več dosegli, ampak edino za to, da imajo vse, kar so dosegli, oziroma kar bodo dosegli, zahvaliti edino le svojim zvezi. Zadnja grška vojna je dovolj jasno pokazala, česa bi se imela nadejati posamezna država, ki bi bila šla sama zase proti Turčiji na vojno. Za bodočnost bi bila zveza še bolj potrebna kakor za vojno. Vse mednarodni položaj dokazuje to. Ali prognoza je za obstoj zveze jako pesimistična. Posamezni konflikti v okupiranih krajih, kakor so žalostni, ker so pogostoma združeni s človeškimi žrtvami, ne bi bili še tragični v višjem pomenu in bi lahko šli na račun bojnega barbarstva. Veliko pomembnejše je dejstvo, da v buržvaziji ni zmisla za važnost zveze. Časopisi so vsi polni vzajemnih napadov; na Bolgarskem se to le zaradi tega manj opazuje, ker veljajo tam za časopise prav nekakšni izjemni zakoni. Videti pa je, da niti državniki niso tako globoko uverjeni o potrebi in važnosti zveze, da bi jo znali braniti tudi napram svojim šovinistom, in tudi tedaj, kadar je treba zanjjo kaj žrtvovati. Če pa ne bodo znali ohraniti zveze, ne ostane za vso vojno nobena opravičila. Zakaj nevarnost od strani evropskega kapitalističnega imperializma je vsekakor večja kakor od strani polmrtnice, komaj sopeče Turčije.

ODRIN.

Carigrad, 13. Tukaj pričakujejo, da bo Odrin ta teden kapituliral, ali pa da bo Šukri paša predrl bogarske črte.

VELIKA BITKA?

Pariz, 12. Iz Carigrada javljajo, da se je pri Bulajiru vnela velika bitka med Turki in Bolgari. V uradnih krogih ne vedo ničesar o tem boju.

Carigrad, 12. Tukaj potrjujejo, da so bili predvčeršnjem in včeraj na obeh krilih na Galipolskem polotoku boji. Pri Bulajiru je močan bolgarski oddelek napadel turške prednje straže in pozicije pri saroškem zalivu; napad je bil odbit. Neznano je izid včerajšnjih bojev pri Čataldži.

Bomba iz zraka.

Carigrad, 13. Nad Galipolijem se je pojavil bolgarski samolet, iz katerega je padla bomba v mesto. Poškodovale je neko hišo.

Turško brodovje.

Carigrad, 13. Križarka »Medžidje«, ki je s tremi drugimi ladijami v ponedeljek zapustila Dardanele, je našla otok Tenedos obkoljen od grške mornarice.

Carigrad, 13. Vsa turška mornarica, ki šteje 18 enot, je popravišljena in koncentrirana pri Nagari.

Tajni transporti.

Carigrad, 13. Šest parnikov z vojaštvom je odplulo proti neznani marmarski lukii.

PRASKE.

Carigrad, 13. Časopisi poročajo, da je prišlo zadnje dni pred Čataldžo in pred Bulajrom do prask.

NOV VOJNI ZBOR.

Carigrad, 13. Pred Čataldžo se je sestavil nov vojni zbor. Poveljnik je Hamdi paša.

GRKI V KONICI.

Atene, 13. Grki so brez odpora zasedli Konico.

ZVONJENJE PO TOČI.

Carigrad, 12. »Ilham« se bavi s kapitulacijo Janine in obžaluje strategične napake, ki so jih Turki zagrešili od začetka vojne. Če se vlada ne bi bila bala nevednosti prebivalstva, bi bila morala že v začetku potegniti vso vojsko iz zapadnih krajev in jo koncentrirati v odinskem vilajetu, da bi bila mogla nastopiti proti glavnemu sovražniku. Ali žalostni dogodki po-čujočijo Turčijo, da se mora za bodočnost pripraviti zoper podobna presenečenja. Če hoče Turčija živeti, ne more živeti v neznanju in mi-zeriji, ampak v civilizaciji, v kulturi, v moralni solidnosti, zavedajoča se svojih dolžnosti.

GRKI IN TURKI.

Carigrad, 13. Tukajšnji grški listi, pišeči o kapitulaciji Janina, obžalujejo, da sta se morali dve tako hrabri vojski kakor grška in turška bojevati druga z drugo, ker ni bilo državnikov, ki bi bili znali prepričati oba naroda o skupnosti njih interesov. »Neologos« pravi, da naj bi ta zgodovinska epizoda poslužila obema narodoma za nauk, češ da se ne bi bilo prepčno, če bi se vpoštevala velika korist, ki bi jo morala prinašati sloga in kooperacija obeh držav in narodov. Tudi turški »Saba« govori o možnosti sporazuma z Grško, pa pravi, da se zaradi tega — ne sme pričakovati sklep miru. (To je nespametna špekulacija na izdajstvo. Bilo bi pač pametnejše, če bi Turčija sklenila mir, potem pa stopila z vsemi balkanskimi državami v zvezo.)

GRKI IN BOLGARI.

Carigrad, 13. Tukaj zatrjujejo, da je Grška pripravljena podpirati Bolgarsko s 50.000 možmi v Traciji, ako se Bolgari odreko vseh zahtev do Soluna.

GRKI APELIRAJO NA ITALIJO.

Milan, 13. »Secolo« poroča iz Soluna: Grška telovadna društva so sklenila apelirati na italijanskega poslanca Roberta Gallija in na telovadna društva v Rimu, da bi podpirala grško zahtevo po aneksiji egejskih otokov.

SRBSKA POMOČ.

Solin, 13. Včeraj se je zopet odpeljalo 5 srbskih bataljonov na štirih grških parnikih odtod v Drač. Srbska vlada je sklenila s solunskimi trgovci pogodbo za moko, sladkor in živila za 18.000 mož ter za krmo za več sto konj. Štirje grški parniki so pripravljeni za nadaljnje transporte. Za danes je napovedan prihod še enega srbskega bataljona.

ŽIVKOVIĆ NA SMRTNI POSTELJI.

Belgrad, 12. Stanje generala Živkovića se je zelo poslabšalo. Pojavili so se zopet znaki legarja. Zdravniki nimajo upanja, da bi okrevale.

OB RUSKI MEJI.

Carigrad, 13. Iz Erzingijana javljajo, da je zopet opaziti močno gibanje ruskega vojaštva ob meji.

RUSKI SAMOLETI.

Carigrad, 13. Uradno oporekajo vestem, da so ruski aeroplani krožili nad Erzerumom.

BOLGARSKA IN RUMUNIJA.

Bukarešt, 13. Napram vestem, da je odpotoval poslanec princ Ghika kot zastopnik rumunske vlade v Peterburg, se konstatira, da nima nikakršne oficijelne misije, za kakršno bi bilo treba diplomatskih priprav, katerih pa ni bilo. V merodajnih krogih zatrjujejo, da se je princ Ghika odpeljal v Peterburg na avdienco. Ob tej priliki pa bo porabil svoje natančno znanje diplomatske zgodovine rumunske-bolgar-

skega spora, da bo o njej informiral merodajne peterburške osebnosti, pred vsem rumunskega poslanika Nanota.

Oficiozi se jeze,

ker je Rusija dejala, da Avstrija ne namerava napasti Srbije.

Dr. Porzer je imenovan za namestnika deželnega maršala.

DEMOBILIZACIJA.

Pariz, 12. Komuniké o razoroženju ob avstrijsko-ruski meji je povzročil v političnih krogih zadoščenje. Časopisi naglašajo, da je optimizem, ki se je izražal v govoru angleškega ministrskega predsednika Asquitha ob otvoritvi parlamenta, opravičen, o čemer so francoski krogi še pred kratkim dvomili.

Pariz, 13. Časopisi poudarjajo, s kakšno skrbnostjo da je opiljena avstrijska in ruska izjava o demobilizaciji.

Ruski razgovor.

Peterburg, 13. Večina listov, med njimi tudi kadetska »Rje« pozdravljajo avstrijsko in rusko izjavo o demobilizaciji in poudarjajo, da je to znamenje splošno zboljšane mednarodnega položaja. »Novoje Vremja« pravi, da sodi ruska diplomacija preveč optimistično o avstrijski, kar dokazuje protest avstrijskega poslanca Ugrona proti odpošiljavi srbskih čet pred Skader.

Ruski dostavek.

Dunaj, 13. »Wiener Allg. Ztg.« piše glede na dostavek k oficijalni izjavi o demobilizaciji, ki ga je pridjela peterburška brzojavna agencija, da Avstrijsko-Ogrska nima agresivnih namenov nasproti Srbiji, da ni bilo med rusko in avstrijsko vlado ničesar dogovorjenega o tem in da je pripisala ta odstavek brez vednosti avstrijsko-ogrške vlade. O prijateljskih tendencah Avstrijsko-Ogrske napram balkanskim državam je grof Berchtold svoj čas podal izjavo v delegacijah. Demobilizacija Avstrije in Rusije na galiski meji je imela politični namen, da sta obe velesili s tem doprinesli dokaz medsebojnega zaupanja in upati je, da samolastno delo peterburške brzojavne agenture ne bo oviralo dosege tega cilja.

AVSTRIJA IN SRBIJA.

Avstrijski protest?

Belgrad, 13. »Politika« trdi, da je avstrijski poslanik Ugron v Belgradu protestiral proti odpošiljanju srbskih čet pred Skader.

Jovanovičeva izjava.

Dunaj, 13. Srbski poslanik Jovanović je nekemu časnikaarju dejal, da se Srbija dejansko trudi z dokazili, da želi zboljšati svoje razmerje do Avstrije. Če pa pošilja čete pred Skader, izpolnjuje le svojo zavezniško dolžnost.

IZ GNEZDA KRŠČANSKO-SOCIALNIH PANAMISTOV.

Nižjeavstrijski deželni zbor zboruje; na dan prihajajo krvave kupčije krščansko-socialnih prvakov.

Dunaj, 12. Danes se je začelo zasedanje nižjeavstrijskega deželnega zbora. Deželni maršal princ Liechtenstein se je spominjal smrti nadvojvode Rainerja, knezadinskofa dr. Nagla in drž. poslanca sodr. Schummeierja.

Nato je predsednik baron Bienerth dežel-nemu zboru predstavil novoimenovanega pod-maršala krščanskega socialca dr. Porzerja. To imenovanje je sad pogodbe, ki jo je krščansko-socialna družba sklenila ob izvolitvi Weiskirchnerja za dunajskega župana. Dr. Porzer je odstopil od kandidature za Neumayerjevo dedičino le pod pogojem, da postane namestnik deželnega maršala (glavarja).

Tudi uganka, za kakšno ceno se je iznebil Weiskirchner drugega konkurenta, sinekurista Steinerja, je bila na današnji seji razrešena. Med vlogami je predlog deželnega odbora, da se podvoji kuratorju Steinerju plača od 6000 na 12.000 K in sicer — do njegove smrti.

Dunajski župan Weiskirchner je vložil interpelacijo, ki zahteva od vlade, da prekliče odlok, ki nalaga hranilnicam dolžnost, da nalože 15 odstotkov svojih vlog v državnih papirjih in ki je nevaren realnemu kreditu, posebno pa stanovanjski oskrbi.

Prihodnja seja bo v petek.

POSTAJA KALSDORF GORI.

Gradec, 13. Včeraj ponoči ob 11. je izbruhnil v postajnem poslopju v Kalsdorfu ob južni železnici ogenj. Iz Gradca je bil takoj odposlan pomožen vlak z delavci.

BOLGARSKO SOBRANJE.

Sofija, 13. V Sobraanju je vložena interpelacija o spopadu grških in bolgarskih vojakov v Nigridi, pri katerem je bilo na obeh straneh več mrtvih.

BOJ ZA TRILETNO VOJAŠKO SLUŽBO.

Vojnemu ministru se močno mudi.

Pariz, 12. V brambnem odseku poslanske zbornice je zahteval vojni minister Etienne, da odsek čimprej izdela poročilo o brambni predlogi; vlada hoče, da vzame poslanska zbornica predlogo v pretres še pred velikonočnimi počitnicami.

HOMATIJE V MEHIKI.

Premagani vstaši, razdeljena mesta, postreljeno prebivalstvo.

El Paso, 13. Iz Parrala prihaja poročilo o strahotnih bitvi med vladnimi četami in vstaši, ki je trajala nepretrgoma petdeset ur. Na obeh straneh se je bojevalo po 1500 mož. Ob velikih izgubah so bili vstaši poraženi. Mesto je vsled bombardiranja hudo trpelo. Prebivalstvo je zažgalo tržnico, plenilo banke, vseh česar je vojaštvo streljalo na množico in je mnogo oseb ubitih.

KUGA V PERZIJU?

Peterburg, 13. V kazinski in karmanški okolici je izbruhnila kuga podobna bolezni, ki decimira ondoto prebivalstvo; iz Rusije je odposlana zdravniška komisija, da ugotovi značaj nevarne bolezni.

ODSTAVLJENI ŠAH ŽE ZOPET STRAŠI.

Teheran, 13. Zanesljive vesti zatrjujejo, da se odstavljeni šah na pomlad vrne v Perzijo. Zasedel bo pokrajino Aserbejdžan, ki je popolnoma pod vplivom reakcionarcev, in od tam poizkušal nadaljno srečo. Regent je pozval vlado na perečo nevarnost in jo pozval, da za vsako ceno prepreči odslovljenemu šahu povratek.

Socialno politični pregled.

= Carina in draginja. Klerikalni »Slovenec« je iztaknil modrost, ki smo je doslej pogrešali pri klerikalcih: da je vsled carine pri nas blago dražje nego na svetovnem trgu. Zankrat se ta modrost razteza zgolj na železo. Takole piše: »Ladjedelnici v Tržiču je železni kartel za dobavo vojnomojnaričnih dokov ponudil železo po enotni ceni 19 K, isti kartel pa isto železo izvažal na Japonsko po 13 K 50 vin! Zastopniki železnega kartela opravičujejo to s tem, češ, da morajo na Japonsko dobaviti železo pač po tisti ceni, kakršna vlada v svetovni konkurenci. To se pravi: Carino na železo imamo v Avstriji zato, da nam židovski karte-listi lahko narekujejo take cene, kakor se jim poljubi, in da te cene niso v nobenem razmerju s cenami na svetovnem trgu. Na ta način židovski železni kartel oguli avstrijsko prebivalstvo vsako leto za kakih 100 milijonov kron! In ta roparska družba ima še nesramno čelo, da se javno in glasno pritožuje nad poveljnikom mornarice, ki se je ognil teh domačih oderuhov in naročilo oddal inozemski tvrdki, ki ni vezana na oderuške cene kakega Rothschildovega železnega kartela.« »Slovenec« se je končno dokopal do pametnega spoznanja — pri železu. Ampak enaka je resnica tudi za kruh in za meso. In kaj bo odgovorilo klerikalno glasilo, ako napišemo prosto pu njem: »Carino na žito in zaprtijo za živino imamo v Avstriji za to, da nam krščanski agrarni monopolisti lahko narekujejo take cene, kakor se jim poljubi, in da te cene niso v nobenem razmerju s cenami na svetovnem trgu. Na ta način krščanski agrarni kartel oguli avstrijsko prebivalstvo vsako leto za mnogo sto milijonov kron! In ta roparska družba ima še nesramno čelo, da javno in glasno protestira proti odpravi žitne carine in odprtihi mej za živino, da se ognemo domačih oderuhov in dobivamo vsakdanja živila iz tujine, ki ni vezana na oderuške cene domačih ljudoder-cev.« Ali bo z nami zapel to znano pesem, ki jo pojemo že leta in leta in ki jo je končno železar-skim kartelistom zagodel tudi »Slovenec«. In še nekaj! Ni več daleč čas, ko bo poslanska zbornica na Dunaju začela pripravljati nove trgovinske pogodbe in sklenila novo avtonomno carinsko tarifo, ki bo podlaga novih carinskih pogodb. Ali bo »Slovenec« ozmerjal tedaj slovenske klerikalne poslance: dr. Susterciča, dr. Kreka, Gostinčarja in druge, ter jih nagnal z židovskimi hlapti, ljudskimi škodljivci in sleparji. Zaščitniki in podporniki kartelirane roparske zalege? Ali bo uprizoril najsrdečjšo gonjo proti klerikalnim poslancem, ki zavestno teptajo ljudske koristi in prodajajo ljudstvo židovskemu kartelu za slepo ceno vladnih drobtin. Zakaj že danes smelo trdimo in se prav nič ne bojimo, da ostanemo na laži, da bodo klerikalni poslanci tudi v novi avtonomni carinski tarifi glasovali za carino na železo in da se bodo z jezikom in z rokami, v razpravi in pri glasovanju upirali socialno demokratičnemu predlogu, da se carina na železo izčrta iz carinske tarife! Danes robanti in preklinja »Slovenec« carino na železo — za katero so gla-sovali klerikalni poslanci! — ampak tega klerikalnega pridušanja bo konec, ko se začne raz-prava o carinski tarifi in ko bo priložnost, da se ustavi železarskemu kartelu roparija. Tedaj bo »Slovenec« pozabil na »roparsko sodrgo« in pi-sal le še o »podpiranju domače industrije, ki je podpore krvavo potrebna.«

= Stavbna kriza v Bosni in Hercegovini. Zveza stavbniških delavcev v Sarajevu nam poroča: Začetek stavbne sezone v Bosni in Hercegovini je nenavadno medel, nezaposle-nost velika: V Sarajevu je zaposlenih sedaj komaj 50 zidarjev, dočim je čez 200 zidarjev brez dela in še vsak dan prihajajo novi. Zi-darski delavci, ki nameravajo potovati v Sa-rajevo, naj se poprej o razmerah informirajo pri svojih znancih, ali pa najbolje: pri »Savezu gradjevinarskih radnika v Sarajevu«.

Novice.

* V ječi so ponarejali denar. Te dni je bil v Kahiri končan proces proti 50 jetniškim paz-nikom in stražnikom egiptovske državne kaz-nilnice, ki so z vednostjo ravnateljevo ponare-jali novce. Ravnatelj je bil obsojen na več let ječe, 18 obtožencev je bilo obsojenih v ječo od treh do sedmih let; 31 obtožencev je bilo opro-ščenih.

* Patriotični aviatiki. Zbirka za zgradbo avstrijskega zračnega brodovja znaša doslej nd milijon kron. Po 100.000 kron so podpisali: član gosposke zbornice Dreher, banke (!) Gutmann, Rothschild in Scholler; po 50.000 K: Noot, Skoda (!) in avstrijska kolonija — skoro sami patriotje, ki jim je patriotizem nasul na desetine in stotine milijonov.

* Strahotna neizgoda v Baltimoru. Iz Balti-mora v Severni Ameriki poročajo, da je tam eksplodirala velikanska množina dinamita, ka-terega so ravno prekladali z manjših čolnov na parnik. Dinamita je bilo 340 ton. Parnik in nala-galni čoln sta sfrčala v zrak in dinamitni zaboji so prileteli tudi na druge ladje. Parnika »Sason« in »Atlantic«, ki sta bila v bližini, sta oba po-končana, tako da ni ostalo od vseh štirih ladij nič drugega kot le posamezni kosovi. Pogled na

kraj nesreče je bil strahoten, ker je bilo morje pokrito z mrličmi in ostanki parobrodov. Okoli 60 ljudi je mrtvih, dosti ranjenih in škoda ogromna. Povsod naokoli se je slišal silni pok, ki je imel grozovite posledice. Okna in dimniki v mestu so popokali in se sesuli, razni predmeti so frčali po zraku in več kilometrov od mesta je padlo celo šolsko poslopje.

*** Zločinska babica.** V Luču na ruskem Poljskem je policija izsledila babico, ki ima na vesti mnogo umorov. Policija je dobila ovadbo, da je v zadnjem času izginilo več novorojenčkov, ki so bili izročeni babici v varstvo. Pri hišni preiskavi so našli pet otroških trupel, napol segnitih. Babica je izpomenila 40 otrok v angelčke. Preden je prišla policija v hišo, je babica pobegnila.

*** Strašno dejanje matere.** Žena tkalca Schindlerja v Schönlinde je izvršila iz obupa strahotno dejanje. Njen mož je že dlje časa bolan in v družino se je naselila beda. Zadržala je svoje devet mesecev staro dete in prav tako je hotela usmrtiti tudi desetletnega fantiča, katerega je privezala k statvam. Triletnega sina je pa vzela v naročje in tekla k ribniku. Otroci so jo zelo kričali in se branili, zato ga je mati pustila poleg ribnika, sama pa je skočila v vodo. Ljudje so na otrokovo kričanje prihiteli in potegnili mater še živo iz vodnjaka. Tudi desetletnega fanta, privezanega k statvam, so rešili smrti.

*** Hrvat — izumitelj novega zrakoplova.** Hrvat Vladimir Kvakon je iznašel nov zrakoplov. Iznaidbo je že prijavil pri patentnem uradu na Dunaju. Ta zrakoplov se sam vzdržuje v ravnotežju in je posebno varen proti pritiskom vetra. To dvoje je, kakor znano, za zrakoplovce ravno največje važnosti, kajti veter je eden najhujših sovražnikov zrakoplovstva.

*** Največja mesta na svetu.** Po izveštjih zadnjih ljudskih štetev je na vsem svetu skoraj 60 mest, ki imajo več kakor po miliona prebivalcev. V Evropi jih je največ, namreč 29, v Aziji 18, v Ameriki 10, v Avstraliji dve mesti. Pravih orjaških mest z nadmilijonskim prebivalstvom je na vsem svetu 20, in sicer so sledeča, razvrstena po visokosti prebivalstva: London, Novi Jork, Paris, Tokio, Chicago, Berlin, Dunaj, Peterburg, Moskva, Hamburg, Carigrad, Filadelfija, Buenos-Aires, Rio de Janeiro, Kolkata, Bombay, Peking, Sinangiu, Kanton in Osaka. V teh mestih prebiva ogromno število ljudi, namreč nad 38 milijonov.

*** Najstarejše drevo na svetu** je po dosedanjih poročilih prirodopiscev drevo, ki so je pred kratkim zasledili v nekem gozdu v Kaliforniji in ki je tudi najvišje drevo na svetu, kajti visoko je 116 metrov. Kakor pravijo znanstveniki, je to drevo raslo že v času, ko je Salomon dal sekati libanonske cedre za zgradbo jeruzalemskega templja.

*** Iz kapitalistične družbe.** V Los Angeles v Kaliforniji poročajo o obleki gospodične Stoker, ki je podedovala 15 milijonov dolarjev. Pravijo ji »kraljica diamantov«. Pred kratkim si je dala napraviti obleko za malenkostno vsoto — 363.000 dolarjev. Obleka je bila čez in čez posuta z diamanti in pretkana z zlatom. Diamanti so se tako žarili, da se ni razločila nobena barva obleke. — Na tisoče proletarcev je moralo robotati, da so stkali blestečo obleko milijonarki. »Božja volja« je pač taka, da prezeba del človeštva v cunjah, nekaj izvoljenec pa se odeva z zlatom in diamanti.

*** Iz življenja zločincea.** Pariška policija je aretirala te dni mladega Francoza, Henrika Cornu, ki je živel v Turinu pod imenom Pin in imel zavod za negovanje ženske lepote. Cornu je služil leta 1905 pri francoski mornarici in je kot mornar potoval z ladjo »Petit Thours« v Indijo. Cornu je bil silno nagel jeze in domišljal si je, da ga njegovi predstojniki neopravičeno šikanirajo. Nekega dne se je silno razjezil in dejansko napadel oficirja. Zaradi tega ga je vojno sodišče obsodilo na petletno prisilno delo. Ko so ga odpeljali v kaznilnico s transportno ladjo za zločince, je bil slučajno na ladji tudi oficir, o katerem je Cornu mislil, da ga je posebno hudo preganjal, ko je bil še v vojaški službi. Jeza je vzklopela v njem, bliskoma je iztrgal vojaku, ki ga je stražil, bajonet in zabodel oficirja. Zaradi tega zločina je bil obsojen na smrt. Cornu je prosil nato za pomilostitve in takratni predsednik francoske republike Loubet ga je pomilostil na dosmrtno prisilno delo. Prepeljali so ga v kolonijo za kaznjence. Cornu je pa vedno le premišljeval, kako da bi ušel. Leta 1911 se mu je res posrečilo, da je zbežal in z njim je zbežalo še devet kaznjencev. Zbežali so na plavu brez življenj, brez kompasa in zemljevida. 18. novembra 1911 so begunci pomorili svoje stražnike in na plavu so se zaupali morju. V pričetku bega je bilo vse dobro. Ko pa se je jel oglašati glad in so bili vsled vednega strahu pred zasledovalci že vsi onemogli, jim je upadal pogum. Neko noč jih zaloti silen vihar, trije begunci so utonili. Kmalu nato sta dva umrla gladi, ostali štirje, med njimi Cornu, so imeli toliko moči, da so si ohranili življenje. Izvest jih je pričela zapuščati. Čez sedem dni je nasel plav z nezvestnimi begunci na braziljansko obalo. Ribiči so jih našli. Cornu je kmalu okrevljal in naprosil svoje sorodnike, naj mu pošljejo denar, da bo lahko bežal. Denar je dobil, preskrbel si je še potni list na ime Henrik Pin in odšel najprej na Portugalsko, potem v Genovo in slednjič v Turin, kjer je bil njegov brat, ki se je priselil iz Lyona. V Turinu je otvoril zavod za negovanje ženske lepote in tukaj ga je sedaj izsledila pariška policija.

*** Rodbinska tragedija.** V nedeljo se je zgodila v Plzinu strahotna rodbinska tragedija. 38letni delavec Josip Dubsy je v svoji pijanosti dostikrat mučil svojo ženo in svoje otroke. V nedeljo opolnoč je prišel Dubsy pijan domu. Še preden je stopil v stanovanje, je silno razsajal. Ko je stopil v sobo, se je pričel takoj prepirati s svojo ženo. Prepri se je končal s tem, da je zapodil Dubsy svojo ženo, 16letnega sina Josipa in najstarejšo hčerko Marijo iz stanovanja. V stanovanju so ostali še štirje otroci in Dubsy, ki je legel spat. Mati in otroka so bili nekaj časa v veži, nato so šli na cesto, a ker jih je močno zeblo, so šli v klet. Ob dveh zjutraj je šla mati z otrokoma zopet v stanovanje in zahtevala, da ji mož odpre, ker je slišala, da joka dete, staro pet mesecev. Očitno je možu njegovo surovo ravnanje. Naenkrat se vrata odpro, Dubsy plane iz sobe in prične daviti svojo ženo. Žena se je branila, 16letni Josip pa, ogorčen vsled očetovega napada na mater, je potegnil žepni nož in zabodel očeta v spodnji del života. Dubsy je zadobil težko rano in se zgrudil. Dečka so aretirali in izročili okrognemu sodišču. Pred sodnikom je fant dejal, da je hotel braniti le mater.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarie«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Varčne gospodinje!

Sladni čaj Dr. pl. Trnkoczyja sladni čaj daje vsakomur ki, moč, živce, spanje, cvetoče lice, okusen zajtrk. Pri dojenčkih nadomešča materinsko mleko in umirjivost dojenčkov omejuje. Pri bolnih se dosežejo izvrstni uspehi. Na vsak način prihranijo gospodinje 50 odstotkov pri gospodinskih izdatkih, tudi pri mleku in sladkorju. Vsak dan prihajajo naročila s priznanji. Naroča se pri izdelovalcu lekarnarju Trnkoczyju v Ljubljani: zraven rotovža, ki je s sladnim čajem izgojil svojih osem zdravih otrok. Po pošti 5 zavitev po 1/4 kg 4 K franko. Po 60 vinarjev se dobi povsod tudi pri trgovcih. Glavna zaloga na Dunaju v lekarnah Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse 109, Radetzkyplatz 4, Josefstädterstrasse 25, v Graden Sackstrasse 4. — Dobi se tudi v vseh prodajalnah konzumnega društva za Ljubljano in okolico.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani
krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna G. Piccoli, Ljubljana.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Frančiškanska ul. 8

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

za društva.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom

obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov. Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej. Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni roki so pri društvu najprimernejši in varnost vlog najboljše, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupne svoje prihranke svojemu zavodu.

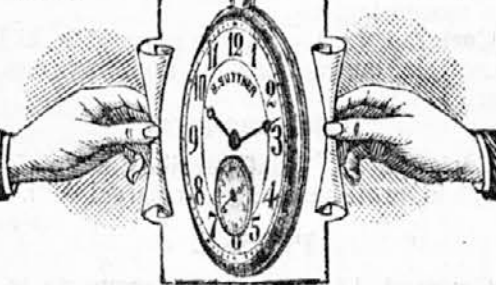
Načelstvo.

Najlepša velikonočna darila

s katerimi razveselite svoje, si nabavite prav poceni, če se obrnete takoj na

največjo zalogo ur, zlatnine in srebrnine

Blago najtinejše vrste. Cene najnižje.

H. Suttner

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

IKO' Tovarniška znamka IKO'

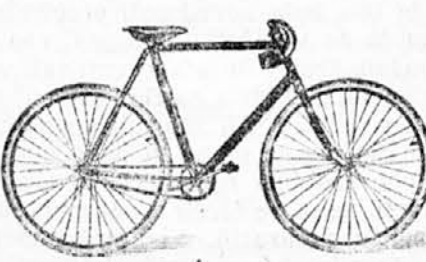
Naročite krasni veliki ilustrovani cenik, ki ga dobite zastoj in poštne prosto.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta števil. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoj in franko.

Pri sedanji draginji bode vsakdo z veseljem pozdravil, da od 20. februarja 1913 naprej v moji modni trgovini za gospode dobrovoljno

odračunam 10% popusta

vsakemu odjemalcu pri gotovem plačilu od mojih skromnih stalnih cen pri nakupovanju klobukov, čepic, srajc, spodnjih hlač, majic, ovratnikov, zaplestnic, kravat, rokavic, nogavic, naramnic, žepnih robcev, palic, dežnikov, gumb itd.

Opozorim istčasno, da je moja modna trgovina za gospode, založena nedvomljivo z najnovejšim in najboljšim blagom iz prvih in zanesljivih tovarov, in sicer v nedvomljivo največji izbi.

Z odličnim spoštovanjem se priporoča

Pazite na cene v izložbah! Modna in športna trgovina za gospode P. MAGDIĆ, Ljubljana, nasproti glavne pošte

Stavbena in gostilniška zadruga „Delavski dom“

registrovana zadruga z omejeno zavezo v Trbovljah

vabi svoje člane na

redni občni zbor

ki se bo vršil v nedeljo dne 16. marca ob 3. popoldne v društveni sobi v Trbovljah.

DNEVNI RED:

1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. a) Poročilo revizije; b) računsko poročilo; c) poročilo nadzorstva.
3. Sklepanje o prebitku.
4. Preuredba § 14. in 17. pravil.
5. Volitev devetih članov v nadzorstvo in treh namestnikov.
6. Razno.

Trbovlje, dne 4. marca 1913.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

„SLAVIJA“

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“ VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI,

pogodbe, posebno za življenje in proti požaru le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čist dobiček svojim članom. Življenske police banke „Slavije“ so neizpodbitne in nezapadle. Gmočno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond nad K 68 milijonov jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega oddelka K 2.733.740-70 Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 123.257.695 77. Vsa pojasniti daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne prosto